

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

• Бизнинг суҳбат

А. ТУЛЕЕВ: ЭПИНИ ҚИЛСА БЎЛАДИ. ҲАММАСИ ЎЗИМИЗГА БОҒЛИҚ

ИЛГАРИ хабар берилганидек, Тошкентда Ўзбекистон пойтахт вилояти билан РСФСРнинг Кемерово вилояти ўртасида сафар ҳамкорлик тўғрисидаги шартномага имзо чекилди. Ўзбекистонга қилинган сафар давомида кемероволикларга Кемерово вилояти Кенгаши раиси, яқинда Россияда бўлиб ўтган сайловларда президентликка номзод қилиб кўрсатилганлардан бири А. М. Тулеев бошчилик қилди. Ҳамкорлик тўғрисидаги шартномага имзо чекилди, муҳбиримиз А. М. Тулеев билан учрашиб, суҳбатлашди ва унга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Энг аввало, Омонгелди Молдагазиевич, ҳозиргина имзоланган шартнома шундай қилинишига эътиборингизни қаратиб, ахир амал қилиниб келинаётган одатдаги шартномаларни бузиш ҳозирги даврда оддий воқеалардан эмаслигини ахир билдирингиз.

— Мен муболағасиз шунга айтишим мумкин, бизнинг вакилларимиз ўзаро келиш-туришидаги ҳужжатга «гойд» юқори баҳо берадилар. Зотан бу шартнома Тошкент вилояти учун ҳам, Кузбасс учун ҳам ҳар жиҳатдан қўлайдир. Бизнинг фикримизча, ҳамкорлик олдимида турган кўпгина муаммоларни ҳал этишга ёрдам беради.

Имзоланган шартнома бизларнинг бундан буёнги ҳамкорлигимизни янада кучайтириш ва ривожлантириш учун асосий имкониятлар яратди. Биз шундай деб ҳисоблаймиз. Яна таврорайман, шартнома ҳар икки томоннинг ўзаро ривожини таъминлашда яқин муҳим аҳамият касб этади. Чунки, Ўзбекистон билан Кузбасс ва ҳусусан республикамизнинг пойтахт вилояти билан узвий алоқалар кеча ёки бугун шаклланган эмас. Шундай экан, нега экинчи биз бу алоқаларни ҳар қил бўлмағур сабаблар, дейлик чегара тўсиқлари ёки иқтисодий муаммолар тўғрисида бузишимиз керак. Бу кимга фойдалоқ, кимга зиён. Бундан ким ютиши мумкин?

Бизнинг бугунги вақтимиз энда алоқадорлик бўлиб олдиқ деб, асло бир-биримиздан ажралиб, йироқлашиб эмас! Балки мумкин қадар яқинлашишимиз. Ўзаро муносабатларни, ҳамкорликни кун сай кун мустақамлаш боришимиз. Бунинг учун менинг фикримча, янги истиқболлар очилди. Бу замон тақозосидир.

Тошкент вилояти Кенгаши раиси С. Д. Сайдалиев бошчилик қилган вакилларингиз билан бизнинг вакилларимиз ўртасида бўлиб ўтган суҳбатлар жараёмида ҳозирги пайтда олдимида турган гоид муҳим ва зарур муаммоларни ҳал этиш йўлидаги фикрларимиз, максималаримиз бир-бири билан гоид уйғун ва муштарақ эканлигини ахир билдим. Мен бунга алоқадорликнинг асосий шартини ахир билдим. Шунинг учун ҳам мен мамлакатимизда қабил қилинган кўпгина ҳужжатлардан фойдаланиб, бугунги биз имзоланган шартнома ҳеч сўзсиз амалга ошад, деб ишонамиз. У одамларнинг қалбини турмуш манфаатларини ҳимоя қилишда, янги фаворитлигини юксалтиришда ёрдам беради. Зотан, учрашишдан, суҳбатлашдан, шартлашдан мақсадимиз ҳам шундан иборатдир.

Шартнома кўпгина муҳим масалаларни ўз ичига қамраб олади. Менинг фикримча биз бу масала ва муаммоларни, албатта, ҳал этишимиз. Келишимларидек, ҳар икки томон бир-бирига зарур маълумот ва товларини ўз ичига ҳам сўзсиз алоқадорлик беришимизни таъминлаш учун эътиборингизни қаратиб, ахир билдим. Мен бунга алоқадорликнинг асосий шартини ахир билдим. Шунинг учун ҳам мен мамлакатимизда қабил қилинган кўпгина ҳужжатлардан фойдаланиб, бугунги биз имзоланган шартнома ҳеч сўзсиз амалга ошад, деб ишонамиз.

— Маълумки, яқинда Кузбасс эркин иқтисодий зона деб эълон қилинди. Бу ҳол Кемерово вилоятининг бошқа иқтисодий зоналаридан фарқида қандай алоқадорлик бўлади? Унинг асосий шартлари қандай таъсир кўрсатади. Шу ҳақда ҳам бироз сўзлаб берсангиз.

— Фойдаси жуда беқиёс бўлади, деб ўйлайман. Ҳозир Россияда ана шундай эркин иқтисодий зоналардан 11 таси бор. Россиянинг иқтисодига ниҳоятда катта таъсир кўрсатадиган минтақаларга ана шундай маком берилади.

Эркин иқтисодий зона мақоми биз учун аввалгига қараганда янада мураккаб иш олиб боришга имконият беради. Муҳим шунки, биз ўзимиз учун фойдаланиб, керакли шерикларни ўзимиз танлай оламиз. Бизга чет эл фирмалари билан ҳам шартнома тузиш ҳуқуқи берилган. Кузбасс эндиликда ўзи етиштирилган маҳсулотларнинг аниқгина қисmini ўзи тасаруф қила олиш ҳуқуқига эгадир. Бир сўз билан айтганда, биз эндиликда ўз ақл-идрокимизни ишга солиб, ўз аравимизни ўзимиз тортишимиз керак. Бу берилган катта имкониятдан ишбилармонлик билан фойдаланишга ҳаракат қиламиз. Вилоятимиз аҳолиси, ниҳоят, ҳозирги турмуш тарзини яхшилаш мумкинлигини тушуниб етмақдалар. Мен ўзаро ҳамкорлик тўғрисида Тошкентда тузилган шартнома бу соҳада сизларга ҳам, бизларга ҳам катта ёрдам беради, деб ишонаман. Бунга алоқадорлик ва бир бор таъкидлайман. Агар биз ўзаро ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома имкониятларидан фойдалана олмас эканмиз, ўз халқларимиз олдида маънавий хиёнат қилган бўламиз. Мен бунга тўла маъсулият қилиш айтмоқдам. Ҳамкорликка ҳаракат қилиш ва уни ҳар жиҳатдан ўзаро манфаатли асосларда ривожлантириш — бу бизларнинг бурчимиз ва вазифамиздир. Бу масалада мени ахир тушунишларим ва тўла қўллаб-қувватлашларим учун ҳурсандим. Тошкент вилояти Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов ҳузурда бўлганимда, бунга тўла ҳис эдим. Уртоқ И. Каримов катта ишлар билан банд бўлишларига қарамай, биз билан учрашишга вақт топдилар. У киши билан бўлган суҳбатимиз гоид самимий ва яқин бўлди. Суҳбат якунидан ва умуман Ўзбекистонга қилган сафар якунидан мен тўла қониқиб қолдим. Биз Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовни Кузбассга боришга таклиф қилдим. Ишонгимизда бўлганимда, Ўзбекистонда, Тошкентда бўлганда бизнинг вакилларимизни гоид самимий ва дўстона кутиб олашларимиз учун яна бир бор миннатдорчилик изҳор қилишимиз керак эдим.

— Россияда, сизга маълумки, Омонгелди Молдагазиевич, иқтисодий ҳуқуқат тизими ўзгаририлди. Сизнинг жойлардаги бошқарув маъмурияти институтига муносабатингиз қандай?

— Тез орада қабил қилинган гоид мураккаб кўпгина қарорлар қарорлигига қилиб кета болади. Бунинг асосий сабаби, назаримда, бошқарув тизимининг тақомиллаштирилганлигидир. Шу билан бирга менинг фикримча, бошқарувни қайта кўришни амалга ошириш билан бирга «Халқ Президентига ишончи» принципини амал қилиш керак эди. Ўз навбатида Президент ҳам халққа ишончини керак эди. Чунки, халқ, фикримча, жойлардаги маъмурият кимлар ва қандай бўлишини танлашга ҳақлик!

— Энди ўзингизнинг шахсингизга тегишли савол билан мурожаат қилишга руҳшат этинг.

— Марҳамат.

— Айтишларига қараганда, Сиз республикада фахратига қараганда, тўғрисида ишончи шерикларингиз эмас, балки, кариондош-уруғларингиз ҳам топилди...

— Ҳақиқатан ҳам шундай бўлди. Ҳусусан, Тошкентда менинг қариондош-уруғларим, яқинларим истиқомат қилишди. Улар билан учрашдим. Чордарага бориб отанимиз қабрини зиёрат қилдим. Бир сўз билан айтганда, бу ёрдам шахсий таъсиротлар билан ҳам қайтмоқдам.

— Омонгелди Молдагазиевич, сизнинг Москвада бир одамни бандитлардан қутқариб қолганингиз тўғрисида ҳам ҳар қил гап-сўзлар юради...

— Ҳа, шунга ўқшаб воқеа рўй берган эди. Пойтахтда мен президентликка сайлов вақтида бўлган эдим. Бошқа депутат билан биргаликда Дзержинский районига бориш учун автобус кутиб турардим. Шу орада менга ҳуқуқ органларининг ходимлари мурожаат қилиб қолди. Депутат сифатида сизнинг ардамингиз керак, деб айтишди улар. Маълум бўлишча, сабабчинларнинг автобусида қандайдир номаълум киши билан пичоқ чиқариб, сабабчи қилардан бирининг бўзига тиради. Жиноятчи ҳал депутатларидан ёки ҳуқуқат аъзоларидан бири билан учрашганини талаб этибди. Минията ходимларимиз учун ани менга мурожаат қилишганимизни эса кейин билдим. Биринчидан, улар менга депутатлик нишонига қўларини тушган, иккинчидан эса, гаровга олинган қиз қозоқ миллиятига мансуб экан.

Мен жиноятчини қалғитдим. Ана шунда дарҳол қўлга олиш гуруҳи ишга тушди. Афсуски, айрим оммавий ахборот воситалари бу ҳодисани бошқача талқин этишибди. Эиники, ҳаммаси олдимида ўйлаб қилинган, қиз қозоқ миллиятига мансуб ва ҳомасо. Вақоанки, ана шу дамларда ҳақиқатан бўлиб кўрсатиш, бундай уйдирмаларни тўқиб чиқариш кимларгадир керак бўлиб қолганлиги ани эди.

— Мароқин суҳбат учун сизга ташаккур айтмак, Омонгелди Молдагазиевич.

— Ушқамқдалар. Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдилар. Исамат Ҳамроев эса ўз араватига кунга 9—10 тоннадан пахта термоқда. У мавсумда 150 тонна оқ олтин теришга аҳд қилган.

— Мўйини қилограммни 11 ва кунжарани 70 тийиандан аҳолига сотаямиз, — дейди ҳужалиқ директори

— Ҳужалиқнинг Турғун Нурбеков бошлиқ бригадасининг илгор тегиричиси Хатера Хайназарова кунга 120—130 килограмдан пахта теришга эришмоқда. Механик-ҳай...

— Ҳужалиқда яқин кунларда шол ва ун тайёрлашга тегиримонлар ҳам иш бошлайдил

ХДП Дастури ва Низом лойиҳалари муҳокамада

ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТ МАРОМИДА БЎЛСИН

(ТАКЛИФЛАР, МУЛОҲАЗАЛАР)

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясини тузиш учун катта ташкилий ишлар олиб борилади. Матбуотда янги партиянинг Дастури ва Низом лойиҳаси эълон қилиниб, умумхалқ муҳокамасига қўйилди.

Бу ҳужжатлар кўпчиликда қизиқиш уйғотгани сир эмас, chunki Ўзбекистон Коммунистик партиясининг ҳуқуқий вояси бўлган бўлажак янги сиёсий ташкилотнинг мақсад ва режалари айнан шу лойиҳаларда аксини топган.

Дастур ва Низом лойиҳасини ўрганган эканман, унда давр руҳи акс этганига ишонч ҳосил қилдим. Бундан ўзгача бўлиши ҳам мумкин эмасди, chunki жумҳуриятимиз мустақиллиги туғайлигина бу янги партия дунё юзини кўрапти, десак, хато қилмаймиз.

Дастур лойиҳасида жумҳуриятимиз сиёсий, ижтимоий ва иқтисодий ҳаёти, унинг келажакдаги истиқболлари янги партия томонидан қандай тушунилиши ҳамда шу асосда олиб бориладиган сиёсат баён қилинган.

Бироқ бир ҳол мени ажаблантирди. Маълумки, эълон қилинган лойиҳа янги сиёсий партия ҳаракат дастурининг асоси. У қабул қилинган ҳуқуқий ҳужжат мақомига эга бўлади. Шундай экан, у ҳар томонлама мазмунли, қисқача айтганда, тўлақонли бўлиши керак деб ҳисоблайман. Менимча, лойиҳанинг мукамал дастурга айланишида

унда баён қилинган фикрларнинг аниқ ва раво бўлиши ҳам катта аҳамиятга эга. Афсуски, мазкур ҳужжатда бу масалага етарлиқ эътибор берилмаган. Масалан, дастур лойиҳасида «Тарих сабоқлари ва йўли танлаш» номли дастлабки бўлимни олиб қўрайлик. Бўлим «Ўзбекистон халқлари тарихининг Совет даври аянчи ва зиддиятли бўлди» деб бошланади. Бу таърифга эътироз йўқ. Бироқ кейинги хатбошларда мантиқий ноаниқликка йўл қўйилган, натижада юқорида келтирилган жумлага нисбатан зиддик юзага келган. Эътибор беринг, «20-йилларда илғор ижтимоий-сиёсий қўллар шукридан коммунистлар ҳам республиканинг давлатчилигини мустақамлаш йўлини фаол ўтказишга интиди. Ўзбекистон иқтисодийнинг, илмий қудратининг шаклланишига қардош республикаларнинг кўмаги ҳам берди, улар билан биргаликда халқимиз қи

яниқликлар ва маҳрумликларни енгиб ўтди, мамлакат тарихига кўлаб ёрқин саҳифаларни битди», дейилади ҳужжатда. Сўнгра яна 20-йиллардаги фожиявий вазият ҳақида гап кетади. «Мамлакат тарихига битилган ёрқин саҳифа» ҳақидаги жумлалар қайси даврга тегишли? 20-йилларгами? Лойиҳа билан танишган кишида бу савол ўз-ўзидан туғилиши табиий.

Менимча, фикр ифода қилинишида сўз катта аҳамиятга эга эканлигига ҳам етарлиқ эътибор берилмаган. Масалан, биринчи бўлимида «Янка партиявийлик» ёқани ўзининг асосини эканлигини кўрсатди», дейилади. Балким асосини эмас, яроқсизлигини кўрсатганми?

«Янка ҳокимиятликка» асосланган тузумнинг жинотларини, инсон ҳуқуқларининг бузилганлиги ҳамда турмушнинг даврида энг

муҳим иқтисодий ва ижтимоий муаммолар ҳал қилинмаганлиги жамиятни намунали барпо этишдан иборат бўлган коммунизм ёқанига нисбатан кўп кишиларнинг ишончига путур етказди», жумлаларини ўқиган кишида ҳужжат худди аввал рус тилида ёзилиб, сўнгра ўзбекчага ўғирилгандек таассурот қолдиради. «Янка ҳокимиятликка» — «Янка ҳокимиятликка», «Жамиятни намунали барпо этишдан...», «Намунали жамият барпо этишдан...» деб «ўғирилса» мақсадга мувофиқ бўларди деб ўйлайман.

«Амр-фармойишлар барҳам топтирилган ва тadbиркорлик учун арқинлик берилган жамиятни» жумласидан олдин «юқоридан берилмаган» сўзлари қўшиб қўйилса мазмунан аниқ ва тўғри бўларди.

«Янка ҳокимиятликка», «Жамиятни намунали барпо этишдан...», «Намунали жамият барпо этишдан...» деб «ўғирилса» мақсадга мувофиқ бўларди деб ўйлайман.

«Амр-фармойишлар барҳам топтирилган ва тadbиркорлик учун арқинлик берилган жамиятни» жумласидан олдин «юқоридан берилмаган» сўзлари қўшиб қўйилса мазмунан аниқ ва тўғри бўларди.

«Янка ҳокимиятликка» асосланган тузумнинг жинотларини, инсон ҳуқуқларининг бузилганлиги ҳамда турмушнинг даврида энг

Акс садо

ЯНА ҚОҒОЗНИ ТЕЖАШ ҲАҚИДА

ТОШКЕНТ Молия институтидаги хонамага кирган ўқувчилар ва толиблар илгари бир томони эзилган қоғозлар ёки ишлатилиб қолган кетган бухгалтерия китоблари, йўқлавлардан қоралаш учун фойдаланганини кўриб, баъзан ҳайрон бўлишди, бир-бирларига қараб қўйишди. Қоғозни бундай тежаш мейда Улуғ Ватан уруши давридан бошланган. 1942—43 йилларда институтни битириб, молия бўлимида ишлаганимда қоғоз этишмаганидан ишлатилган қоғозларнинг орқа (тескари) томонидан фойдаланар, уларни иккинчи мартаба ҳам хизмат қилдиришга мажбур бўлар эдик. Институтда ўқитганимизда ҳам қоғозга аниқлигимизда. Ҳатто ўрта мактабларда, уруш даврида мактаб томонидан дафтарлар ўқувчиларга тақсимлаб берилар эди.

Биринчидан, юқори идораларда котиба-машинисталарнинг кўплари деврли 70 фоиз иш қоғозларини 3—4 нускада кўчирдилар, бошқика эши кўчириниш учун кўр-кўт олиб қўйганим деб мактабларда. Ҳолбуки кўпчилик ҳолларда бундай кўр-кўтлар фойдаланилмайдиган қолдиқ кетмади. Иккинчидан, кўпчилик идора ходимлари ишлатилган қоғозларда котиба-машинисталарнинг кўплари деврли 70 фоиз иш қоғозларини 3—4 нускада кўчирдилар, бошқика эши кўчириниш учун кўр-кўт олиб қўйганим деб мактабларда. Ҳолбуки кўпчилик ҳолларда бундай кўр-кўтлар фойдаланилмайдиган қолдиқ кетмади.

Утган йили сирдан ўқувчи толиблар давлат суғуртиши фахридан контроль иш эдилар. Уларнинг 70 фоиз дафтардан тўла фойдаланмасдан топширилган. Қанчалоб оппоқ саҳифалар қолди кетган.

Тўртинчидан, ҳозирда хусусий йўл билан диний китоблар чиқариш даромад манбаига айланди. Бу ишда мусобақа мучли. Ҳатто ахши қоғозда 300 минг нуска босилган кичик «Қафтаном» брошюраси ҳам кичикта манзур бўлгани йўқ. У бир сўмдан сотилиб хусусий нашриятга 300 минг сўм даромад берди. Бундай бефойда китобларга сарфланган қоғозларнинг навабт кўтиб ётган китобларга ишлатилса, мамият учун фойдалироқ бўлар эди. Иккинчи Иттифок бўйича расмий бўлмаган рўномаларнинг чиқарилиши, ҳар бир рўномада телевизор программаларини эълон қилишдан ташқари ана алоҳида дастур рўномаси чиқарилиши ўринсизлигини, қанчадан-қанча инфографиклик бўлаётганини кўкур мулоҳаза қилишимиз керак.

ШАХСИЙ ФИКР

ларга ўзларининг дастлабки фикрларини қоралаш ўрнига ҳар дом оппоқ қоғоз ишлатдилар. Икки баробар қоғоз кўп сарф қилдилар. Агар эзилган — ташланган қоғозлардан қоралама учун фойдаланганимизда Мустақиллик майдонига жойлашган марказий идораларда ҳар кун 25 кг гача қоғоз тежаланиши мумкин эди. Бундай идоралар жумҳуриятимизда кам эмас. Учунчидан, мактаб ва олийгоҳ толиблари сотиб олган кичик ва умумий (обшй) дафтарларнинг ҳамма саҳифаларини тўлдирмасдан, баъзан ярмига етказмасдан ташлаб қўядилар ёки ташлаб юбора

Илоҳи бўлса қоғозни тежаш ҳақида ҳар бир мақолада, оилада, мактабда, олийгоҳларда тушунтиришлар ўтказилса, буйруқ чиқарилса, савобли иш бўлар эди.

Ҳикмат СОБИРОВ, профессор.

Табаррук хонадон

СУРАТДА: табаррук хонадонда ўтган таътанан лавҳа.

Суратқаш Д. АҲМАД.

АВЛОДНИНГ ҚУТЛУҒ ИЗЛАРИ

МУЛОИМИ чеҳрали, оппоқ соқоли ўзига ярашган, 80 ёшга тўлганга қарамай, ҳали йигитлардек бардам бу отахонни кўндан бери таниман. У жуда кам гапириб, бой фикр берадиган кексалардан. Юришларида ҳам ўзига хос фойза ва салобат бор. Тўйларда, таъзияларда хонадонларини йўқлаб кетадиган қарияларнинг қарвонбосиси. Маҳаллада эътибор тошган нуруийлардан.

Бу ҳурмат, иззат-иқромга Отабой ота Турсунов меҳнатсеварлиги, элпарварлиги, тарбия борасида фаоллиги ва талабчилиги билан эришган.

Кечагидек хотирамда. Улуғ Ватан урушидан кейинги йиллар эди. Мактабимизда кўпчилик ўқувчилар юпун кийинарди. Китоб, дафтарларда ҳам таъқислик сезилиб турарди. Бир кун жонқур директоримиз марҳум Юсуф Муминов ота-оналар иштирокида йилгилик ўтказди. Ночор оилаларга ёрдам кўрсатиш, дарсликлар масаласида гап борди.

— Сизларга бу борада албатта кўмаклашамиз,— дейди шунда сўзга чинқан Отабой ота. Мен ишонтириб айтманки, бу гамхурликни тезда сезасизлар.

Ҳақиқатан ҳам орадан кўп ўтмай, шундай бўлди. Ҳозир мураббийларимизнинг ҳикоя қилишларига, ўша пайтларда мактаб ота-оналар комитетининг раиси бўлган О. Турсунов ўқувчиларга шартшароит яратиб, уларга моддий ёрдам кўрсатиш борасида ўқувчиларнинг энг яқин кўмақдошига айланган.

— Айниқса отахон болаларнинг тарбияси билан мунтазам қизиқиб турган,— дейди Киров ноҳиясидаги 274-ўрта мактабнинг бошланғич синфига дарс бериб келаётган фахрий муаллим Юсуф Йўлдошев. — Ҳозир ҳам ёши улғайиб қолганлигига қарамай, мактаб ҳаётидан ҳаминча хабардор.

Шу ноҳиядаги «Оқтепа» маҳалла комитетининг раиси Убайдулла Маҳмамов ҳам отахон фаолияти билан боғлиқ қатор хайрли ишлар тўғрисида гапирди. Унинг айтишича маҳаллада қад кўтарган жуда кўплаб иморатларнинг андозасини Отабой ота ўлчаб, чиқиб берган.

Табаррук отахон эл хизматини бажарар экан, оилада фарзандларнинг илми, тарбияли бўлиб улғайишлари борасида заҳматқаш, камтарин, ширинсўз умр йўлдоши марҳума Сония опа билан астойдил жонбозлик кўрсатди. Отахоннинг ўғил-қизлари бирин-кетин илм-фан гулшанида парвоз қилиб, падали бузуруқларнинг обрўсига обрў қўшдилар. Эндиликда унинг тўғриқ ўғли, тиббиёт фанлари доктори, профессор Шариф Отабоневнинг номи биргина жумҳуриятимизда эмас, бир қатор чет эллик шифокор олимлар даврасида ҳам машҳур. У ҳозирги пайтда жумҳурият врачлар малакасини ошириш билимгоҳининг кафедраси мудири. Маҳмуд — ўқитувчи, Эркин — тиббиёт фанлари доктори, Ўрта Осие медицина педнатрия олий билимгоҳининг кафедраси мудири, Ўткир — ўқитувчи, Ҳайрат — халқ депутатлари Тошкент вилоят Совети ижроия комитетининг бўлим мудири, қизлари Саида, Сурайё, Маъмурахоновлар ҳам шифокорлик касбинин ташлашган.

Яқинда фарзандлар оталари таваллуд топган кун муносабати билан уни шарофлаб сулола кечасини ўтказдилар. Табаррук отахоннинг атрофига барча ўғил-қизлари, қариндош-уруғлари, қатор-қатор неваралари, эваралари тўпландилар. Уни улуг ёши билан муборакбод этиб, табарукладилар.

Шу файзли даврда отахоннинг умас, жумҳуриятимизда физиология фани ривожига катта ҳисса қўшган олим, кўп йиллар давомда Ўзбекистон Фанлар академиясининг Физиология илмий-тадқиқот билимгоҳига директорлик қилиб келган профессор Зиё Турсунович Турсунов билан суҳбатлашиб ўтирдим.

— Бизни илмга даъват этган мана шу акамиз бўлади,— дейди Зиё Турсунов. — Ҳазлар ҳам асинача билимининг анча мукамал эгаллашган қорлардан. Уларнинг хизматларини олиб ўқидим. Нам бўлмадик. Ўғил-қизларим ҳам илм йўлидан борганларидан беҳад хурсандиман. Икки ўғлим фан доктори, бир нафарим фан номзоиди бўлиб етишди. Умуман сулолаимизда кўпчилик халқ соғлигини сайлаш ва ёши авлодга таълим-тарбия бериш соҳаларида хизмат қилмоқда.

Шу кун отахонни қутлаб сўз олган борки, тўғри маслаҳати, кўрсатган йўл-йўриги, берган тарбияси учун ундан чин дилдан миннатдор эканлигини изҳор этди.

— Менинг шу хонадонга келин бўлиб тушганимга 25 йилдан ошди,— дейди отахоннинг иккинчи ўғли — Маҳмуднинг умр йўлдоши муаллима Азизахон,— ҳали шу вақтгача бир оғиз ёмон сўзларини эшитмадим. Раҳмат отахон. Юзга кириб юринг. Ўғил-қизларимиз фақат сизга ўхшасин деб ҳавас қиламиз.

Меҳрли сўзлардан роҳат қилиб ўтирган Отабой ота ўз зурриятларининг ширин каломларини тинглаган экан, ҳаётнинг машаққатли йўлларида қилган хизматлари зое кетмаганлигидан, авлоди қутлуғ излар қолдираётганлигидан беҳад мамнун эди.

С. ҲАСАНОВ.

гарларнинг иш унумдорлигини ошириш борасидаги янгиликларни туғайли кунига 550 минг метр лента ва тасмалар ишлаб чиқаришмоқда.

Бундай ютуқларга маданий-маиший соҳаларда ишлар яхши томонга ўзгарганлиги, ишлаб чиқариш маданиятига алоҳида эътибор берилётганлиги, ишлаб чиқариш воситаларига керагича маблағ сарфланганлиги, ишчи-хизматчиларнинг соғлиқлари ҳақида ҳар томонлама амалий ишлар қилинаётганлиги асосий сабаблардир.

С. СУЛТОНОВ.

ОҚУРҒОН районидagi 32-хўнар-техника билим юрти қошида газлама ишлаб чиқариш цехи ишга тушди. Ҳозир бу ерда 24 та дастгоҳ бор. Бу дастгоҳлар Тошкент тўқимачилик комбинатидан олинган. Энди кадрлар тайёрлаш масаласи ҳам келишиди. Шунингдек, ишлаб чиқариш мақсулотининг бир қисми билим юрти ходимларига берилади. СУРАТЛАРДА: Тошкентдаги 1-тўқимачилик фабрикасида келган соловчилар Ҳ. Боқиев, А. Азимов, М. Ҳошимовлар; газлама ишлаб чиқариш цехининг тўқувчилари М. Мирзаева, Т. Мухамедовлар иш устида.

ҚАИСИ корхонада инсон омилига катта эътибор берилса, ўша ерда иш қўнғидегидек юришди. Илгаридаги ўхшаб дўқ-тўпса ва қуруқ ваёда бериш билан ишчи-хизматчиларни ишлатиб бўлмайдик. Хом ашёлар етишимиз, ишлаб чиқаришларда у ёки бу муаммолар туғайли режалар амалга ошмай қолаётгани ҳаммага аён. «Учқун» тўқимачилик ва аторчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси раҳбарларининг тадбиркорлиги натижасида ҳамма режалар аёло даражада удаллаб келинмоқда. Бирлашмада шу йилнинг ўтган тўққиз ойи мобай

нида 1 миллион 100 минг сўмлик ялини мақсулот ишлаб чиқариш режасига қўшимча кенг истеъмол буюмлари ҳам тайёрланди. Чакана савдо бўйича режага қўшимча тўрт миллион сўмликдан ортиқ мақсулот харидорларга сотилди. Ишлаб чиқариш унумдорлиги 18 фоиздан ошиб кетди. Ишчи-хизматчиларнинг ўртача маошлари 45 — 50 сўмга ошгани ҳолда 296 сўми ташкил қилди. Бундан ташқари ҳар ойда 60 сўм товон пули, туш

лик учун қўшимча маблағ берилмоқда. Бу ибратли ишларни рўйга қилишда бирлашма 1-филиалнинг меҳнат жамоаси катта улғаш қўшмоқда. Бу ерда йилга 25 миллион сўмлик мақсулот тайёрланмоқда. Шу йилдан бошлаб 6 хил хотин-қизлар учун рўмоллар ишлаб чиқаришни йўлга қўйилди. Бу мақсулотни тайёрлаш йилга 15 миллион сўмликни ташкил қилди. Утган ойларида 95 минг сўмлик истеъмол буюмла

ри тайёрлаш имконини берадиган турли хом ашёлар тежаб қилинди. Тежаллан электр энергияси, хом ашёлар ҳисобининг ўзига қаровона икки кун бемалол ишлаши мумкин экан. Филал турдош корхоналар билан тузилган шартномадорлик ҳам ўз вақтида жамоа ихтироларининг ҳам улғаш каттадир. Асия Арақелия, Акмал Ҳўжаев, Саидзамин Орифхўжаев каби моҳир тўқувчи ва чилан

ЧЕМ ЭЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОЛАМАЛАР • ВОКЕАЛАР

КУБА КОМПАРТИЯСИ СЪЕЗДИДА

● КУБА Компартиясининг пойтахтда бўлиб ўтган IV съезди ишнини еритган Куба оммавий ахборот воситалари съездининг сўнгги — бешинчи куни хусусида тўлиқ маълумотлар келтирди. Съезде Фидель Кастро Рус яна қайтадан Куба Компартияси Марказий Комитетининг Биринчи котиби этиб, унинг уқаси Рауль Кастро эса

Марказий Комитетнинг иккинчи котиби этиб сайландилар.

Шунингдек, съезде Марказий Комитетнинг янги Сиёсий бюроси ҳам сайланди. Унга 25 киши кирди. Улардан 14 нафари янги кишилардир. Партиянинг янги уставига мувофиқ Сиёсий бюро аъзоллигига номзодлар ҳамда Котибият аъзолари лавозимлари бекор қилинди.

● БЕРЛИННИНГ марказий майдонига қад кўтариб турган В. И. Лениннинг 19 метрлик ҳайкали тақдир қил устида турбди. Мана, бир ойдири, матбуотда, радио ҳамда Берлин сенатига унинг келажак муҳокама этилмоқда. Бу муҳокамага Ленин отидаги майдон номининг ўзгартириш сабаб бўлди. Эндиликда у Бирлашган Миллатлар майдони деб аталмоқда. Маҳаллий маъмуруларнинг фикрича, эндиликда бу майдонга Ленин ҳайкалининг қад кўтариб туриши маъносиздир.

Марказий кўчалардан бири — Ленин-аллея номи ҳам ўзгарди. Эндиликда у Лансбергер-аллея деб аталмоқда.

Шуни ҳам айтиш керакки, қатор партия ҳамда фракцияларнинг вакиллари Ленин ҳайкалининг ҳамойи қилиб чиқмоқдалар. Бироқ, собиқ Германия Демократик Жумҳуриятдан қолган ҳайкалларнинг тақдирини ҳамон номмаълум бўлиб турбди. Бу гап Эрнст Тельман, Карл Маркс ҳамда Фридрих Энгельс ҳайкалларига ҳам тааллуқлидир.

СПИДГА ҚАРШИ ДАВО

● ЯПОНИЯДАГИ «Мейди» компанияси мутахассисларнинг ҳозирги пайтдаги энг дахшатли касаллик — СПИДга қарши даво топганлиги ҳақидаги хабар кўпчиликда умид уқулларининг пайдо қилди. «Нихон кэйдай» рўномасининг ёшишча, янги топилган дори қўлланилганда у СПИД

вируслари билан жараҳатланган тўқималарни батамом ўлдирди, шунингдек, СПИД вирусларининг янгида пайдо бўлишига йўл қўймайди. Янги дори одам қонидан тузалар кристаллардан олинди. Дастлабки клиник текширувлар янги топилган дориинг янгида самарали эканлигини кўрсатди.

ЎЛИМГА ҲУКМ ЭТИЛДИ

● ЗАМБИЯ пойтахтида антиқа суд жараёни ниҳоятда етди. 1989 йил сентябрда ойда пойтахтдаги тартибсизликлар пайтда мамлакат президенти Кеннет Каундани ўғли Камбарга Каунда Табату Мванза исми аёлини отиб ўлдирган эди. Унинг устидан қўзғатилган суд аччига чўзилди. Суд тамом бўл

гач, унга раислик қилган Клейвер Мусумали Камбарга Каунданинг жиноятлари тўлиқ тасдиқланди, деб айтиди. Жиноят содир этилган пайтда жумҳурият жиноят кодексига ўлим жаоси бор бўлганлиги сабабли Камбарга Каунда ҳам энг олий жаоза — отиб ўлдирилган ҳукм этилди.

ДАВЛАТ ТўНТАРИШИГА УРИНИШ

● ЧАД ҳукумати мамлакатда давлат тўнтарини қилишга уриниш бўлганлигини расман тан олди. Мамлакат пойтахти — Нжаменада тарқатилган ҳукумат баёнотида қайд этилишича, фитна бошида ҳозирги ҳужумрон Мамлакатни сақлаб қолиш ватан

парварлик ҳаракати партиясининг вице-президенти, ички ишлар вазири Маддум Бада Аббос турган. У ва унинг 11 нафар шериги ҳибсга олинди. Улар яқин кўнлар ичда суд олдида жаъоб берадилар.

МАМЛАКАТДАН ҚОЧИШДИ

● МАЪЛУМКИ, яқинда Суздавда бир гуруҳ юқори даражадаги офицерлардан уч нафарининг мамлакатдан қочи кетганлиги тўғрисидаги хабарни босиб чиқарди. Улар орасида хавфсизлик хизмати раҳбари ҳам бор. Қочқорлар ҳозирги пайтда Лондонда Мисрда қиндирилган. «Ал

Тўқнашув қўрбонлари

● НИГЕРИЯНИНГ шаърида жойлашган Као шаҳарининг кўчаларини таниб бўлмадик. Чунки, бу ерда бериб неча кун муқаддам мушумулордан билан христианлар ўртасида диний асосда катта тўқнашувлар бўлиб ўтди. Черковлар ва район этилиди, автомобиллар ёндириб юборилди, магазинлар талон-торож этилди. Гувоҳларнинг айтишича, мутаассиб диндорлар ўз муқофларининг мурдаларини бесоиста кўчаларнинг устида ёндириб бошлаганлар. Диний тўқнашув натижасида камида 100 киши ҳалок бўлди. Тўқнашувни тарқатиб юбориш этилиди, полиция қўздан еш оқизадиган воситалардан фойдаланди.

ЧЕМ ЭЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОЛАМАЛАР • ВОКЕАЛАР

1966 йил. Тошкент. А. Н. Косигин Покистон Президентини Аюбхон ва Ҳиндистон бош вазири Лалл Баходир Шастрини кутиб олмақда.

50-йилларнинг охири ва 60-йилларнинг бошида мен халқ маорифи соҳасида ишладим. Худди шу вақтда политехник таълим ва ўқитишни унумли меҳнат билан қўшиб асосда ўрта мактабни кенг миқёсда ислоҳ қилиш бошланди. Ментга бу ислоҳотда фаол қатнашишга тўғри келди, мактабни қайта қуришнинг ҳамма иши эса барча вилоятлар ва республикалар халқ хўжалик кенгашлари билан ҳамкорликда олиб борилди, кўпгина норматив ҳужжатларни СССР Вазирлар Кенгаши даражасида ишлаб чиқишни талаб қилди. Бизнинг вазирлик раҳбар ходимларига кўпгина СССР Вазирлар Кенгаши Раисининг ўринбосарлари ва, айниқса, бот-бот А. Н. Косигинга муносабат қилишга тўғри келди. Уларнинг далолат беришича, Косигин ҳақиқатан билимдонлик билан ва чиройли ишлар ҳамда хусусияти жиҳатдан шонли инсан ҳисобланадиган масалаларни тезда ҳал этарди. Бунда Косигин ўз идорасининг ишларини жуда яхши олиб борар, кундалик ишларнинг катта қисмини бутунлай аппаратдагиларга ортқича ишониб топшириб қўймасди. Вақоланки, бошқа раҳбарлар кўпгина шундай қилишди.

Матълумки, иқтисодий муаммолар бўйича кенг ва анчайин эркин мунозара совет матбуотида ва илмий-тадқиқот институтларида 1962—1964 йиллардаёқ авж олиб кетган эди. Косигин бу иқтисодий мунозара қандай бораётганлигини ниҳоятда диққат билан кузатиб борди ва айрим таниқли иқтисодчиларнинг таклифларини оқидан-очик қўллаб-қувватлади, бу таклифлар кўп ўтмай 1965 йил бошланган иқтисодий ислоҳотта асос бўлди.

Косигин Н. С. Хрушчевни ишдан олиш ташаббускорлари ва КПСС МКнинг Октябр Пленуми ташкилотчилари орасида бўлди, деб ҳисоблашга ҳеч қандай асос йўқ. Лекин КПСС Марказий Комитети Президиумининг 13 октябрдаги ҳал қилувчи мажлисида Косигин Хрушчевни ҳамойиллик қилмади, балки асосан Хрушчевга қўйилган иқтисодий, ташқи савдо ёки маблағларни ўйламай-нетмай исроф қилиш билан боғлиқ айбонларни қўллаб-қувватлади. Матълумки, октябр Пленуми бундан буён КПСС Марказий Комитетининг биринчи котиби ва СССР Вазирлар Кенгаши Раиси лавозимларини қўшиб олиб бормаслик ҳақида қарор қабул қилди. Шунда Брежневни МК биринчи котиби лавозимига таъинлашни ёки сайлашни қўйиб учун кўнмаган ҳол бўлса, А. Н. Косигин СССР Вазирлар Кенгаши Раислигига таъинлашни тамоман таъин бўлган эди. 1964 йил октябрда мамлакат ва партия олий раҳбарлиги таърифда хукумат бошлиғи ишнинг Косигиндан яхшироқ ундайдиган бирорта одам йўқ эди. Хўжалик раҳбарлиги сифатида «иқтисодий ўрнида» Л. Ф. Устинов турарди, лекин унинг иқтисодий бирмунча тор эди, у асосан мулофиза сановати бўйича мутахассис эди. Бунинг устига Устинов ўша вақтда ҳам МК Президиуми (Сийсий бюро) таркибига кирмасди.

Хрушчев вақтида ҳам А. Н. Косигин кўпгина СССР Вазирлар Кенгаши ёки бирмунча торроқ Вазирлар Кенгаши Бюроси мажлисларига расмлик қиларди. Лекин барибир Хрушчев айнан ўзи партия ва давлатда асосий шахс ҳисобланганини доимо билдириб турарди. Энди Косигиннинг вақолатлари ва раҳбарлиги анча кўзга кўнган ва Вазирлар Кенгаши ишларини устулбун ҳам, мазмунини ҳам ўзгартира бошди. Хрушчев ишдан олинганда сўнг хукуматнинг биринчи кенгаширидан мажлисдаёқ энергетиканинг кийин муаммолари муҳокама қилинаётган вақтда Алексей Николаевич ўз нуқтани қўроғига қараб ўқиб бошлаган кўнм саноати вазирининг маърузасини кескин бўлиб қўйди. «Агар сиз ўз тармоғингиздаги ахвол тўғрисида бизга қўроғиз айтиб беролмас экансиз, — деди жерим Косигин, — сиз теда истефо беришингизга тўғри келди». Бу воқеадан кейин вазирлардан ҳеч бири энди Вазирлар Кенгаши мажлисларида ёзма путиларини ўқимайдиган бўлди. Бу, албатта, Брежнев иш устулбунинг бутунлай акси эди. Брежнев, ҳатто, Сийсий бюродаги ўз нақбдошларига орденлар ва бошқа ҳурмат нишонларини топшириш вақтида ҳам ўзи учун олдидан ёзиб берилган матнни гапиролмасди.

1964 йил охиридан СССР Вазирлар Кенгаши ишларини устулбунга эмас, шу билан бирга мазмунини ҳам ўзгарди. 1962 йил «қишлоқ» ва «саноат» об-қомлари ҳамда ижрокўмлари қилиб ажратилган об-қом ва ижрокўмлар қайта бириштирилди. Тахминан бир йил давомида вилоят ҳамда регионал халқ хўжалик кенгашлари тугатилди ва мамлакат халқ хўжалигига тармоқ бошқаруви тикланди, бу ҳол аввалги вазирликлар тиклашнинг тақозо этди. Бироқ Косигин хўжаликка регионал раҳбарлик қилишнинг кўпгина ўзини оқлаган шакллари сақлаб қоллиша ва алоҳида корхоналар, хусусан, йирик корхоналар ҳуқуқлари ва муста-

қиллигини, шунингдек, турдош ва бир-бирига яқин корхоналарнинг бири-бирлари шакллари бўлган ҳар хил фирмалар, концернлар ва бошқаларнинг ҳам ҳуқуқ ва мустақиллигини анча кенгайтди. Уларнинг тузилишини Алексей Николаевич ҳар томонлама қўллаб-қувватлаган эди.

1965 йили КПСС Марказий Комитетининг сентябр Пленумидаёқ партия раҳбарлиги А. Н. Косигин матрузаси бўйича иқтисодий ислоҳотнинг асосий параметрларини тасдиқлади. Бироқ уни амалга ошириш деярли дастлабки қадамлардан оқиб қийинчиликларга дуч кела бошлади. Халқ хўжалик кенгашлари давридаёқ КПСС Марказий Комитети структурасида МКнинг кўнма-кўп тармоқ бўлимлари — энергетика, қурилиш, кимё саноати, энгил саноат ва ҳоказолар бўйича бўлимлар ташкил қилинган эди. Марказий Комитетнинг бу бўлимлари маҳаллийликка қарши туради ва умум-давлат манфаатларини амалга оширадиган бўлишига қарши туради. Лекин энди — вазирликлар тикланди, корхона ва бири-бирларининг ҳуқуқлари кенгайтирилганда сўнг КПСС Марказий Комитети

сиёсат бизда давлат органлари орқали амалга оширилди, 1941 йил май ойида бошлаб Сталин СССР Халқ Комиссарлари Кенгаши Раиси лавозимини эгаллаган эди. Бундай тартиб, асосан Хрушчев, даврида ҳам сақланганди. Бошқа давлатларнинг раҳбарлари Совет давлати бошлиғи билан мунозара олиб борардилар, шу сабабли факулда ҳолларда АҚШ, Англия — ёки Франция элчилиги мамлакат бош вазирига эмас, балки КПСС Марказий Комитетининг котиби ёки Биринчи котиби қабулга киришни сўрашлари гаъриятли бўларди, гарчи улар Сийсий бюронинг СССР ташқи сиёсатидаги ҳал қилувчи ролини тушунасалар ҳам.

1965—1966 йилларда А. Н. Косигин ташқи сиёсий фаолиятининг кўп ишларини ўз зиммасига олди. У малаган, Ҳиндистон — Покистон ҳарбий нисосида воситачилик ролини жуда яхши ундади. 1966 йил январда Косигин шу мақсадда Ҳиндистон ва Покистон давлатларининг бошқилари билан Тошкентда махсус конференция

билан алоқалар йўлга қўйила бошланди. Италиянинг «Фиат» ва бошқа фирмалари ёрдамида Куйбишев шаҳри яқинида автомобиль гиганти — ВАЗ қуриб битказилди.

Француз фирмалари ёрдамида Москвадаги кичик ҳажмли автомобиллар заводи таъмирланди, кўпгина чет эл фирмалари Набережние Челинда КамАЗни қуришда ёрдамлашдилар. Финляндия, Швеция билан ҳамкорлик мустақамланди. Американинг «Хилтон» фирмаси Москвада иккита катта меҳмонхона қуриб беришни таклиф қилди, лекин қандайдир сабабларга кўра контракт имзоланмади. Ёқутистонда олмос ишлаб чиқариш тез ривожланиши ва Тюмень вилоятида янги нефтьгаз комплекси ишга туширилганлиги учун мамлакат Косигиннинг эътибори ва ташаббусидан миннатдор бўлиши керак. Польшада ишчиларнинг гала-ёллари ва В. Гомуля режимиининг адарилиши Брежневни чўчишиб қўйди ва уй-жой қурилиши ҳамда бошқа иқтисодий дастурлар кенгайтирилишига олиб келди.

Хозир кўплар «турғунлик» йилларини мўл-кўчлик йиллари сифатида эслайдилар. Лекин нисбатан маъмурилик фақат пойтахтда ва айрим алоҳида ажратилган шаҳар ҳамда районлардагина мавжуд эди.

Брежнев ва унинг атрофидагилар хўжалик муаммоларини ҳал этишга борган сари фаолроқ аралаша бошладилар, бу ҳол иқтисодийнинг аҳолини фанат ёмонлаштирарди. Обрулди комиссия, Сийсий бюронинг кўпгина аъзолари ва маҳаллий партия раҳбарлари эътироз билдирганлигига қарамай, айни Брежнев ва А. П. Кириленко кўрсатмаси билан Чебоксар ГЭСи қурилган эди. Натияжада жуда катта ҳудуд сув остида қолиб кетди. Бу ҳудуддан қариб 100 га яқин қишлоқ ва қўроғларни қўчиришга тўғри келди, ҳатто хозирги Нижний Новгородда ва Татаристон нефть корхоналарида ҳалигача доим дренаж ишларини олиб бориш керак.

Бу масалалар СССР Вазирлар Кенгаши мажлисларида бошқача ҳал қилингандан кейин кўпгина Сийсий бюрода ҳал этиларди. Лекин Косигинга ўз нуқтан назарини ҳамма вақт ҳам ўз-

партияга, иқтисодиётга раҳбарликда янги кишилар пайдо бўлиши зарур эди. Аксинча, раҳбарларнинг қариб бориш жараёни юз бераётганди. Бунинг устига Брежневнинг тасқара шахсини ўринсиз улуғлаш Кремлда ва Старая майдонда ҳаёт ва ишнинг бутун устулбунини аста-секин ўзгартириб борди.

Дабдабали қабуллар, боғвачалликлар, ов тантлиқликлар, янгидан-янги чорбоғ ва қозоналар, яхталар ва миллион сўмлаб турадиган овчиларнинг ўйлари қурилишлари, ҳоқимият тепасидагилар учун тобора янги имтиёзлар пайдо бўлиши, кейин эса ҳамма ишни бемалол қилаверишга ва порохўрликларга йўл очилганлиги — буларнинг ҳаммаси раҳбарликни халқнинг кундалик ҳаёти воқеликлари ва иқтисодий талабларидан узоқлаштирарди. А. Н. Косигин буларнинг ҳаммасини қўриб туради. У бу янги ҳаёт услуби издан бормади, лекин унга қарши фаол курашмади ҳам. Косигин одатда КПСС Марказий Комитетини ёки СССР Вазирлар Кенгашининг Болтиқбўйи, Кисловодск ёки Москва яқинидаги турли санаторийларида дам оларди.

Алексей Николаевич бунда оддий икки-уч хоналик номерни банд қилар ва бу ерда кўпгина вазириларига нисбатан анча камтарона яшарди.

Гарчи А. Н. Косигин ишлар билан жуда ҳам банд бўлса-да, у ҳар кун Вазирлар Кенгаши маҳкамаси ва айрим вазирликлардан ўзига келадиган кўнма-кўп қўроғларини қўриб қилиб, кўл қўйишга тўғри келса-да, шунга қарамай унинг олдига кўпчилик киришни мумкин эди. Кўпчилик у нафақат вазирларни, шу билан бирга Москвага келган вилоят партия комитети котибларини, йирик корхоналарнинг директорларини ҳам қабул қиларди. Бу ерда улар ёрдам билан бирга яхши маслаҳат ҳам олишлари мумкин эди.

1967 йилдаёқ А. Н. Косигиннинг хотини Клавдия Андреевна вафот этганди. Алексей Николаевичнинг унчалик мураккаб бўлмаган рўзгориди ишларнинг кўп қисмини қизи Людмила Алексеевна ўз зиммасига олди. Албатта, хизматчи ҳам ёрдамлашди турарди, лекин бу ёрдам жуда оз эди.

А. Н. Косигини билган кишиларнинг ҳаммаси унинг камтарини ва соддалигини, шунингдек, юқорида биз эслаб ўтган ишдаги қаттиққўллигини ҳам таъкидлашди. У кўнқоқ анефатларни, дабдабали расмий маросимларни ёқтирмади. Дам олишга нам вақт ажратарди, лекин Москва яқинидаги дала-ҳовли атрофида саёр қилишни ёки шу яқиндаги қўлда балчиқ тутишни яхши кўрарди. Бундай ҳолларда кетидан соқчи юришини таъқиқлашга ҳаракат қиларди. Бу ҳол 1976 йил ёзида Алексей Николаевич ҳаётини хавф остида қолдирди.

Бир балчиқ овига чиққан вақтда оз берган бахтсиз ҳодиса тўғрисида ҳар хил тахминлар бор. Мулофиза вазири-нинг «Архангельское» санаторийисини соқчи ходимлардан бирининг ҳийоқ қилишича, Косигин ўзининг қайнида Москва дарёсининг акси ўзани бўйлаб оқаётган қисмига чиқди. Косигини аниқлашда қайнқ бирдан тўнгарлиб кетди ва Алексей Николаевич қўлга бошланди. Уни санаторийда хизмат қилмаган икки солдат қўриб қоллиши ва сувга ташлаши, хушшдан кетган балчиқини қирғоққа олиб чиқариши. Шу яқинда бўлган табибёқ ҳамшираси сўнги нафас олдириб уни хушга келтирди. Врач келди, Косигини шу яқинда жойлашган госпиталга жўнатиш учун машина топилди.

Косигин микроинсулт бўлди, кейин инфаркт ҳам бўлди. Шундан сўнг у бир неча ой касалхонада ётишга тўғри келди. Уша вақтда Вазирлар Кенгаши Раисининг ўринбосарларидан бири бўлган В. Н. Новиковнинг далолат беришича, айни шу вақтда Н. А. Тихонов фаолиятини жуда қучайтириб юборди. У Косигинни ёқтирмагани ҳам, хукумат бошлиғи ҳам деярли эгаллашга бўлган истисно ҳам деярли ёқтирмади. Ушбу оверк муновиларига йўллаган ҳақида В. Н. Новиковнинг ёзишича, Тихонов мамлакат раҳбарлигига яросен одам бўлиш билан бирга ниҳоятда ҳасадқўй, фитначи ҳам бўлган. У кўпгина Брежневга Косигини устулдан шикоят қилар, унинг гапларини етмасиб туради. Гарчи Брежневда ўша вақтда қаттиқ шубҳаланши қучай борган бўлса ҳам, у ишларини яхши тушунамаса ҳам, барибир Косигинни истефога кетказишга ҳам жазм ётмасди. Касалхонадан чиқа жазм ётмасди. Касалхонадан чиқа жазм ётмасди. Касалхонадан чиқа жазм ётмасди.

А. Н. Косигин энди унчалик зўр бериб бўлмасда-да, аввалгидек масъулият ва тадбиркорлик билан ишлади. Бироқ ва тадбиркорлик қирғоққа олиб чиқариши ва у бошқарув аппаратини тўхтатиб Брежневчилик талвасанини тўхтатиб қўйишга қодир эмасди. Н. Подгорний қўлида ҳам қутулган Брежнев энди Бош қотиб бўлиш билан бирга СССР Олий Кенгаши Президиуми Раиси ҳам бўлиб олган эди. Порохўрлик Вазирлар Кенгаши аппаратига ҳам кириб кела бошлади. Шуниси жуда характерликки, масъул ходимлар, вазирлар ва уларнинг ўринбосарлари учун янги ҳашаматли чорбоғлар қурилиши билан боғлиқ ҳужжатларни кўздан кеширарканман, мен бу ҳужжатларда фақат Н. А. Тихоновнинг имзосини ва унинг «Ижрокўм — участка ажратсин. Академ қўриқлиш — қўриб берсин» деган фармоишларини кўрдим. Косигинга бундай ҳужжатларни имзо чекиш учун олиб келишга журъат еттишмасди.

Косигиннинг кўп таклифлари Сийсий бюрода рад этилар, бу ерда тушунчулар тобора кескинлашиб боради, Косигиннинг фикри билан нафақат об-қом котиблари, шу билан бирга Тихоновдан ва, ҳатто, Брежневдан ҳийоқ топган вазирларнинг айримлари ҳам ҳисоблашмай қўйди. Чунончи, 70-йилларнинг охирида шимол дарёларининг жаңубга, аввало Сибирь дарёларини ўрта Осиёга ташлаш лойиҳасига Косигин ҳамма вақт қарши турган бўлса ҳам бу лойиҳа тобора жадаллик билан ишлаб чиқиля бошланди.

(Давоми бор)

АЛЕКСЕЙ НИКОЛАЕВИЧ КОСИГИН

СИЁСИЙ ТАРЖИМАИ ҲОЛГА ЧИЗГИЛАР

Рой МЕДВЕДЕВ.

тининг тармоқ бўлимлари ортқича бўлиб қолган эди. Бу бўлимларни сақлаб қоллиш параллел раҳбарлик, уринсиз бир-бирининг ишини такрорлаш тизимини вужудга келтирарди. Гарчи айни вазирлик ва унинг бошқармалари бундан буён у ё бу тармоқ учун асосий масъулиятни зиммаларига олсалар-да, улар КПСС МКнинг тегишли бўлимлари билан келишим туриб, муҳим қарорларни қабул қила олмасдилар. Табиийки, Косигин иқтисодий ислоҳот бошланishi биланоқ иш учун зарарли бюрократик параллелизмни йўқотишни таклиф этди. Лекин Л. И. Брежнев КПСС МКнинг ролини бундай «камситишга» кескин қаршилиқ қилди ва Косигиннинг таклифи ўтмади. Барибир иқтисодий ислоҳотнинг кўпгина муҳим принциплари амалга оширилиши бошланди ва иқтисодийнинг аҳоли сезиларли даражада яхшилана бошлади. 1965—1967 йилларда янги миллий махсулот йилгига ўртача 8 фондан ортқиб борди, халқ истеъмолчи буюмлари ишлаб чиқариш эса йилгига 10 фоиз кўнади. Айни шу вақтда кишлоқ хўжалиги махсулотлари еттиштириш йилгига 4 фондан ортқиб борди.

Бироқ ҳарбий мақсадларга, мулофиза саноатига ҳаражатларнинг кўнаиши ва таъмагирига ташқи сиёсат тугайли давлат газнасидо доимо маблағ етишмасди. Иқтисодий ислоҳот принципларига мувофиқ корхоналар фойдасининг кўпгина қисми ўша корхоналарнинг тўла ихтиёрида қолиши керак эди. Лекин 1967 йил охирида Сийсий бюронинг қарори билан корхоналарнинг деярли ҳамма фойдаси, ҳатто планга қўнмча фойдаси ҳам «истисно тарихасида» бюджетга тортиб олинди. Бу иқтисодий ислоҳотга, умуман, бутун иқтисодиётга тугатиб бўлмайдиган даражада зарба берди, чунки корхона раҳбарларининг кейинги йиллардаги рағбатланishi ва фаолиятини сусайтирибгина қолмай, шу билан бирга иқтисодий ислоҳот билан боғлиқ барча тадбирлар ва қарорларга совет, хўжалик раҳбарларининг ишончини йўқотди. Косигин бу қадамни ислоҳот учун ҳалокатли деб ҳисоблади. У бунга кескин қарши чиқди ва, ҳатто, истефо беришга тайёр эди, ислоҳотни бундай «бўғиш» яқин келгусидаёқ совет иқтисодиётини ҳалокатга олиб келишини кўрган эди. Бироқ, Косигиннинг истефоси тўғрисидаги ҳамма гаплар Сийсий бюрода рад қилинди ва у ўз лавозимда қолди.

60-йилларда СССР Вазирлар Кенгаши Раиси фақатгина хўжалик муаммоларини ҳал этиш вазифасинигина бажармасди. У ташқи сиёсатнинг кўпгина муаммоларини ҳам ҳал этишга тўғри келарди. Гарчи Алексей Николаевич Л. И. Брежневга нисбатан анча ақлли ва билимли, давлат ишларида анча тажрибали ва моҳир киши бўлса ҳам бироқ Брежнев партия етакчиси сифатидаги ўз мавқенинг устулбундан фойдаланиб, Косигин анча муваффақиятли олиб бораётган ишларга тобора кўпроқ аралаша бошлади. Чунончи, Сталин давридаёқ ташқи

ўтказди, 1969—1970 йилларда эса янги Герман «шарқий сиёсати» муаммолари бўйича немис бошлиқлари билан дастлабки мунозараларини олиб борди. Айни мана шу мунозаралардан сўнг Фарб матбуоти шарҳларда «испикнинг қоматилиши» ёки «де-тант» бўлари тез-тез пайдо бўла бошлади. Ўз овозини учун тинчани қурладиган уруш олиб бораётган Вьетнам билан СССР ўртасидаги муносабатлар билан боғлиқ муаммоларни ҳал этишни ҳам Косигин назорат қилиб турди. 1969 йили Вьетнамдан қайтаётганда, у Чжоу Эньлай билан мунозаралар олиб бориш учун Пекинда тўхтади.

Матълумки, бу вақтда Совет — Ҳитто чегарасида ҳам йирик рулролл тўғнашулар юз бераётган эди, бу ҳол совет ташқи сиёсатини ва ҳарбий стратегия режаларини кескин қайта йўлга солишни талаб қиларди. Албатта, бу ҳолларнинг ҳаммасида Косигин Сийсий бюро топшириқларини бажарар ва Сийсий бюро олдига ҳисоб бериб турарди. Бироқ 1971 йилдаёқ Брежнев ва унинг атрофидагилар Косигинни ташқи сиёсат энг муҳим ишларини амалга оширишдан четлата бошладилар. Айни Брежнев эндиликда совет-герман муносабатлари тўғрисидаги мунозараларда бот қатнашчи сифатида иштирок эта бошлади. Шунинг таъкидлаб ўтиш жоизки, Киевга парвоз этиш учун Косигин билан Р. Никсон «Внуково-2» аэропортга келишган вақтда махсус тайёрланган ва бир неча бор теширилган ҳукумат самолёти дивателларидан бирини қандайдир тўсатдан пайдо бўлган техник нисозлик сабабли ишлаб юбориш мумкин бўлмади. Бошқа самолётга чиқишга тўғри келди, Алексей Николаевич газабланиб кетди, бунинг учун етарли сабаблар бор эди. Р. Никсон асабийликни босишга ҳаракат қилди. «Жаноб Косигин, — деди АҚШ президенти, — агар бу парвоз вақтида жон берганда анча ҳақот бўларди». СССР Вазирлар Кенгашининг давлат ташқи иқтисодий фаолияти устулдан назорати ҳам сусайтирилган эди.

Гарчи 60-йилларнинг охирида иқтисодий ислоҳот аслида тўхтатиб қўйилган, «иқтисодий ислоҳот» тўғрисидаги сўзлар 1971—1972 йилларда рўзнома ва ойномалар саҳифаларидан тушиб қолган бўлса-да, А. Н. Косигин раҳбарлигининг аввалги услублари сақланиб турган вақтда ҳам хўжаликка раҳбарлик қилишининг янги ностандарт шакллари қидириб топилганда давом этди. Мамлакат ҳарбий эҳтиёжларига ҳаражатлар доимо ортқиб бораётган бир вақтда маблағлар етишмасди, бюджетни тўлдиришнинг янги манбаларини излаш, янги даромад йўллариини ахтариш Косигиннинг асосий ишларидан бири бўлиб қолди. Айни Косигин СССРда «Березка» магазинлари, «Внешпосилторг» системасини ва чет эллардаги қариндошлар ва яқин кишилардан совға переводлари системасини вужудга келтириш ташаббускори бўлди. Бу оз бўлса ҳам валюта келишини қўпайтирар эди. Чет эл туризми кенгайтириля бошланди, чет эл фирмалари

моя қилиш имконини бўлмасди. А. И. Лукьяновнинг далолат беришича, А. Н. Косигин камгап, синчков эди, одамларнинг фикрларини эшита биларди. Улимнига у ақолиб, чинакам ноёб хотирасини сақлаган. Шунингдек, тарқоқ рақамлар ва фактларни яхлит иқтисодий ҳодисага боғлай олиш қобилиятини сақлаган.

А. И. Лукьянов яна шундай далолат берадики, Брежнев Сийсий бюрода навабдаги нуқти ёки масала юзасидан хулосасини ўқиб бергандан сўнг Косигиннинг кескин хотиржам-қатъиятли овози эшитиларди, у қўлидаги рақамлар билан Бош қотибнинг у ё бу фикри асосиаллигини исботлаб беради. Шунда деярли ҳар вақт Подгорний ва Кирилленко, кейинчалик эса Устинов ҳам Косигинга кескин қарши чиқардилар. Улардан Брежнев Косигинга қарши курашда устулик билан фойдаланарди. Ҳақиқатан ҳам, Косигиннинг Устинов билан аввалги яхши бўлиб келган муносабатлари 70-йилларда жуда ёмонлашди. СССР Вазирлар Кенгаши раҳбарлигига ҳам тўла яқдиллик йўқ эди, у ерда Косигин кўпгина ўзининг ўринбосари Н. А. Тихонов билан кескин баҳслашишга борарди. Тихонов Брежневнинг Днепротроўскдаликдаги бирга ишлашган энг яқин дўстларидан бири эди.

Албатта, Косигиннинг таклифларида, ташаббусларида ҳам ҳатолар ва камчиликлар бўлган. Маъмурий-буруқбоқлик бошқаруви вазирининг ўзи илмий-техник тараққиёт стратегия йўналишларини белгилашда жиддий талоқчилик олиб келган. Саноати тараққиёти қилган мамлакатлар дунёсида илмий-техника минилоби тез суръатлар билан ривожланиб, янги технологиялар яратилар, иқтисодий ва техник тараққиёт янги марказлари пайдо бўлар эди. Совет Иттифоқини эса турғунлик ботқоқлиги чўктириб борарди. 70-йилларнинг бошидан мамлакат иқтисодининг ўсиш суръатлари, унинг ялпи миллий махсулотини, кишлоқ хўжалик ва саноат махсулотларини ишлаб чиқариш пасая борди. Энг асосийси эса иқтисодий самардорлик ва техника тараққиётини белгилаб берувчи деярли ҳамма кўрсаткичлар ёмонлаша бошладилар. Гарбда саноатнинг ҳамма тармоқлари жадал компьютерлаштириб борилди. СССРда эса иқтисодиётнинг экстенсив ўсиши принциплари ҳамон устулбун қиларди. Мамлакатга нефть эвазига кела бошлаган долларлар иқтисодиётимизга жэн сақлаб қолиш имконини берди.

(Давоми. Боши «Тошкент ҳақиқати»нинг 14 август сонидо).

Мақсуд ШАЙХЗОДА

ОБРАЗ МОҲИЯТИНИ ОЧИШ УСУЛИ

Хурматли муштарийлар! Рўзноманинг 2 октябр соҳибиди Мақсуд Шайхзода қаламига мансуб «Навоий лирикасида тазод усули» мақоласини чоп этгандик. Бу мақола кўпчилик ўртасида қизиқтириб ўтган. Билдирилган фикр ва фикрларга қўра биз М. Шайхзоданинг Алишер Навоий ижоди билан боғлиқ яна бир мақоласини эълон қилмоқдамиз.

- НАВОИДА, образнинг моҳиятини очишда ҳаётини лаҳзалар бир сидсила шаклини олгани ҳолда бир қанча газалларда мунтазам қанда бўлиши ҳақиқини ҳам касб этгани. Бу мавзудаги фикрларини тамомлаш олдига бир газал намунасида шундай услубнинг порлоқ татбиқини кўрайлик:
1. Кўз ёшим бўлди равон бир нарғиси жоду¹ кўруб,
  2. Тифл² янглигим, югургай ҳар тараф оқ кўруб,
  3. Қолди ҳайрон ашқимдин кўруб ҳарён хубо³
  4. Рустойденки⁴ ҳайрат айлағай ўрду⁵ кўруб
  5. Жон аро тининг кўруб кўнгулм қуши тузди наво,
  6. Тўтидекким, такаллум⁶ айлағай кўзгу кўруб,
  7. Водни ишқинг макон қилди кўнгул кўргач юзунг,
  8. Эл бибён ичра манзил айлаганди сув⁸ кўруб
  9. Жонда ўз доғин кўриб ошқингнинг онглади,
  10. Ул ишқидеким тангай ўз итин белгу кўруб,
  11. Вода туттоқ дема бехуд бўлдимки, ул кўзгудин,
  12. Борди хушум ёр хусини жилвасин ўтуб¹² кўруб
  13. Эй Навоий, дафъ ўлур холин кўруб кўҳи гаимим,
  14. Фил янглигим, ҳазимат¹⁴ 10 айлағай ҳинду кўруб¹¹
- Бу ажойиб газалда барча тоқ мисралар шoirнинг ҳо-

VII. Маъшуканинг юзини кўрган кўнгул ишқ водийсига кўчди.

IX. Ошқининг жонига жафодан доғ бостан маъшуканинг чин ошқ эканига қойил бўлди.

XI. Ёр қўлидан бола олган ошқ ақлу хушини йўқотди.

XIII. Ёринг бир ҳолини кўриш билан шoirнинг юзига тоғ-тоғ аламлар йўқолиб кетди.

Агар бу газални таҳлил қилиш учун ҳар байтнинг биринчи мисрасини иккинчисидан сунъий равишда ажратиб, шу таҳлил олганимизда ҳам шoir бошидан ўтган бир ишқий мижозро ҳақида тартиблик тасаввурга эга бўламиз. Бутун воқеа сюжетни ишқ тизилиб тадрижий равишда иккинчи эътирибли боради. Дарҳақиқат:

- а) Шoir бир жонини кўриб унга мафтул бўлиши ва кўйиши (I, II, V мисралар);
- б) Шoir маъшукига тамоман берилиши (VII мисра);
- в) Маъшукани ошқининг самийи ишқига ишониб қолгани (IX мисра);
- г) Маъшуканинг илтифоти (XI мисра);
- д) Ошқининг висолга эришган раҳмат қилиши (XIII мисра).

Кўриладики, бу ерда тўла маъносини билан воқеабанд бир мижозро ишқий мижоздан олганга ва лирик жанр доирасида мумкин бўлганча чиройли бир сюжет тақдим қилинган. Лекин Навоий шу билан чекланмасдан ўсиб, ўзгариб бораётган ҳар бир ҳолатга мос параллел лаҳзалар ҳам яратиб беради. Газалдаги жуфт мисралардан ҳар қайсиси ўзидан илгариги тоқ мисрадаги мазмунни қўриқтиради. Аммо бу ёрдамчи (ендош) мисралар шу қадар ҳаётини ва оригиналини, улар-

ДЎСТИМИЗ ХОТИРАСИ

Яқиндагина сафимизда бўлган, завқ-шаъқ билан ишлаб юрган қадрдон ўртоғимиз Ҳасим Мирзакаримов бугун орамазда йўқ. Шафқатсиз ўлим уни 66 ёшида бағримиздан юлиб кетди. Паркентликлар оғир жудолликка учради.

Ҳасим Мирзакаримов жуда ёшлик чоғларидан меҳнат қила бошлаган. Собиқ «Коммуна» жамоа ҳўжалигида оддий деҳқон бўлиб ишлаган. Улуғ Ватан уруши йилларида ҳаракатдаги армия сафида хизмат қилди. Ҳарбий хизматдан қайтиб келгач, сирдан билим олди. Биринчи вақт ноҳия рўзномаси таҳририятида котиб бўлиб хизмат қилди. Кейин собиқ «Улистон» жамоа ҳўжалиги раисининг муовини бўлиб ишлаган ва бир неча йил ноҳия ашлар ташкилотига етакчилик қилди, сўнгра ноҳия фирқа кўмитасининг машина-трактор станцияси бўйича зонал котиб бўлди. У ноҳия қишлоқ ҳўжалик бошқармаси йўриқчиси, жамоа ҳўжалиги раиси, ноҳия фирқа кўмитаси ташкилий ишлар бўлимининг мудири, ноҳия халқ назорати кўмитасининг раиси каби қатор масъул лавозимларда меҳнат қилди.

Ҳасим Мирзакаримов ўзига ва бошқаларга нисбатан талабчан, сийсий-ижтимоий тафаккур доираси кенг, ёшларга меҳрибон, кўзга кўринган раҳбар ҳўжалигимиздан бири эди. У узоқ вақт «Коммуна» давлат ҳўжалиги раҳбар бўлди.

Ҳасим Мирзакаримовнинг уруш ва меҳнат фахрийлари ноҳия Кенгашига раис этиб сайлашган эди. Унинг халқ олдидан хизматлари кетор орден ва медаллар билан муносиб таърифланган. У эл-да кетга ҳурмат қозongan эътиборли инсон, тажрибали раҳбар эди.

Биродаримиз ҳаётда хайрли ишлари, ўзига хос оддийлик фазилатлари билан ҳаммамизнинг хотирамизда унутилмас эл қолдириб кетди. Азиз дўстимизнинг порлоқ сиймоси қалбларимизда ҳамيشа қайибади.

БИР ГУРУҲ ЭРТОҚЛАРИ.

Бошқа ерларида ҳам кўлтиқтайдилардан иборат футбол командалари тузилди. Ниҳоят ўтган йили Ситда улар ўртасида биринчи Жаҳон чемпионати ўтказилди. Унда ҳамюртларимиз — Тошкентнинг «Матонат» командаси 12 команда орасида тўртинчи ўринни эгаллаган эди.

Кўни кеча Тошкентда навбатдаги йўриқ мусобақа — Жаҳон Кўбоғи ўйинлари бошланди. Унда 6 команда иштирок этапти. Ноғиронлар футболнинг ўз қонун-қоидалари бор. Ўйинчилар ҳаммаси қўлтиқтайди бўлиши, дарвозага эса фақат бир қўли йўқлар қўйлади. Ҳозирча командалар Қўбрайдаги спорт базасида мини-футбол мусобақаларида беллашишяпти. Эртага эса пойтахтдаги «Меҳнат резервлари» ўйингоҳида навбатда футболда куч синаштирилади.

Мини-футболнинг дастлабки ватиналари: АҚШ — Сальвадор — 1:1, Бразилия — Англия — 0:0, «Матонат» — Барнаул — 5:0, Бразилия — АҚШ — 5:0, «Матонат» — Англия — 0:1, Сальвадор — Барнаул — 0:1, Бразилия — «Матонат» — 0:1, АҚШ — Барнаул — 0:1, Сальвадор — Англия — 0:2.

Сурақаш Муҳаммад Алмининг Қўбрайдан олти комдан ушбу лаҳзаларини кўриб, кишида икки хил туғи кецади: бир томондан ноғиронларни ўйинда туртинчи-йилчишига ақинсанг, бошқа томондан уларнинг иродасига, матонатга таҳсинлар ўқинсанг.

Абдор ИМОМХУЖАЕВ.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

ШАҲАРЛАРАРО ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ АБОНЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА!

ШАҲАРЛАРАРО АЛОҚАГА КИРИТИЛГАН ЎЗГАРИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР

Семипалатинскда 1991 йил 18 октябрдан 1, 2, 3, 6, 7, 9-АТСларни олдига 6 рақамини қўшиш йўли билан олти хонали рақамга ўтказишга бошланади. Маълумотларни 62-21-21 телефони орқали олиш мумкин.

Минскда 22-АТС тугатилди, ана шу станция телефон номерлари тартибсиз равишда 27-АТСга уланди.

Маълумотларни 35-29-51 телефони орқали олиш мумкин.

Новосибирскда 3518XX, 3519XX номерлари тугатилди, шу абонентлар тартибсиз равишда 32XXXX рақамлари билан қайта уланди.

Кировоградда шаҳар телефон алоқасига доир маълумотларни 242222 эмас, 222222 рақамли телефон орқали оласиз.

Черноговда шаҳар телефон тармоқларига доир маълумотларни бериш 9909111 рақами орқали ташкил этилди.

Ивановда олти хонали рақамларга ўтиш 1XXXX ўрнига 31XXXX, 2XXXX ўрнига 32XXXX, 5XXXX ўрнига 35XXXX, 7XXXX ўрнига 37XXXX, 79XXXX ўрнига 679XXXX, 3XXXX ўрнига 23XXXX, 5XXXX ўрнига 25XXXX, 6XXXX ўрнига 26XXXX, 9XXXX ўрнига 29XXXX, 48XXXX ўрнига 648XXXX тарзида, уланши 093+2+ олти хонали номер, 093+ етти хонали номер йўли билан амалга оширилади.

Маълумотларни 32-91-11, 32-82-82 телефонлари орқали олиш мумкин.

Брянскда 56-АТС ишга туширилмоқда, айни вақтда 5, 7-АТСлар номер олдига рақамини қўшиш йўли билан, 55XXXX, 57XXXX тарзида олти хонали сонлар билан қайта номерланади. Уларни 083+2+22+ беш хонали номер, 083+2+ олти хонали номер тарзида амалга оширилади.

Маълумотларни олиш учун телефон — 64845. Тошкент шаҳар телефон станцияси. «Союзреклама» акционерлик жамиятининг «Сарбон» Ўзбекистон реклама агентлиги.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Хадра майдони) 25 ОКТЯБРДАН БОШЛАБ ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА ҲИНДИСТОНГА ҚИЛИНАДИГАН САФАРГА БАҒИШЛАНГАН

(таркиби 65 кишилик) ЯНГИ ДАСТУР

«ЦИРК—РЕВЮ—ЦИРК—РЕВЮ»

2 бўлимдан иборат катта ранг-баранг дастур. Тошмалар соат 18.30 да; шанба кунлари — соат 15, 18.00 да; якшанба кунлари — соат 11, 14, 17.00 да бошланади.

Цирк кассаси ҳар кун соат 10 дан 19.00 гача ишлайди.

Олдидан читалар сотиш ташкил қилинган. Жамоа бўлиб тушиш учун буюртмалар қабул қилинмоқда.

Маълумотлар учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

Цирк фойсидида тезкор суратхона фаолият кўрсатапти.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 17/Х да Келинлар кўзголини, 19/Хда Жар, 20/Х да Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 17/Х да Фарҳод ва Ширин (премьера, 18.30), 18/Х да Қўблар конкурси, 19/Х да Юсуф ва Зулайхо, 20/Х да Кулги ва шодлик, 21/Х да Анқовлар чайқови.

Халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгаши ва ижроия кўмитаси, Қўбрай ноҳия Кенгаши ижроия кўмитасининг раиси, Тошкент вилоят Кенгаши депутати Х. И. Нурматовга онаси РИХС ва НУРМАТОВАнинг вафот этганликлари муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Халқ депутатлари Қўбрай ноҳия Кенгаши ва ижроия кўмитаси, Қўбрай ноҳия Кенгаши ижроия кўмитасининг раиси Х. И. Нурматовга онаси РИХС ва НУРМАТОВАнинг вафот этганликлари муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ЭРТАГА ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ X ҚУРУЛТОИИ ЎЗ ИШНИ БОШЛАЙДИ.

ОЛДИНДА ШУЪЛАЛАР БОР

Мен уюшма аъзоси сифатида унинг IX қурултоида қатнашганим. У ердаги ҳақ, ноҳақ гапларни тингилганим. «Бобур», «Ўлмас қоялар» романидаги ноҳилик олтига тошларга гувоҳ бўлганман. Хусусан, «Бобур» романи ҳақида кўп гаплар айтилган. Улар ким томонидан, нима мақсадда уюштирилганини бугун изохсиз ҳам қилма билди.

X қурултои арасида қўнгулмида талайгина ташвишлар, фикрлар уюнгон. Хўш, дейман ўзимга ўзим, бу қурултои ҳам гуруҳбошлик билан ўтганими? Ёки ҳозирги давр нўнган назардан келиб чиқиб ишчан фаолият кўрсатамизми? Негадир адиблар ибратли асар ёнидан советгаддек туюлади назаримда. Чиндан шундайми? Нега шундай бўлган? Ёзувчининг иқтисодини ким ўйлайди? Уй-жойсиз ижарада ўтирилган бор. Уларнинг пешонасига бошпана битадими? Айтаверсам, гап ниҳоятда кўп. Келинг, саволларни қалаштиравермай, дўшмини олиб қўйиб, бир мушоҳада кўрайлик.

Орадан ўтган беш йил мобайнида сир эмас, адибларимиз жанговар марраларни эгаллашга ҳаракат қилдилар. Бу табиий. Адиб ижтимоий ҳаётда ҳамшира олдига боришга интилади. Бир қараганда бу унинг виждоний, инсоний бурчи ҳамдир. Публицистика ўтган беш йилда ниҳоятда жонланиб кетди.

Абдуқаҳор Иброҳимов, Пирмат Шермухамедов, Муҳаммад Солиҳ, Хайдар Муҳаммад Нуралӣ Қўбил, Мирзо Кенжабек, Қарим Бахриев, Тоҳир Қаҳҳорнинг оташинлиги, ахтирс билан йўрилган публицистик асарлари ўқувчиларнинг муҳаббатини қозонди. Ҳаттоки, шoirларимиз ҳам жанговар публицистика минбаридан туриб дил сўзларини изҳор этидилар. Мен бу борада дастлаб Ўзбекистон халқ шoirи Шукруллони назарда тутаятганим севагандирсиз, албатта.

Адибларимиз ҳақ сўзни, дил тубида йиллар бўйи чўкиб

ётган ҳақ сўзин баралла айти бошладилар. Ошқоралик ва демократиянинг инотиини қарангки, уч-тўрт йил аввал мабодо, шундай сўзларни айтгудек бўлди, тик туриб жавоб берадик. Ҳатто ёшиш ҳўққидан маҳрум бўлардик. Демак, юртимизда ҳўрлик шамоли эса бошлабди. Демак, ҳақ сўзининг қадри орта бошлабди.

Ўтган беш йил мобайнида Абдулла Қодирий, Чўлпон, Фитрат, Усмон Носир сингари пурнафас адиблар бағримизга қайтиб келди. Улар номиди республика мунофотлари таъсис этилди. Ёлбек, Шокир Сулаймон, Тавалло сингари исмларини тилга олишга ҳам нўрқидан адибларимиз номиди бугун мактаблар, кўчалар, маҳаллалар бор. Тилга олди таърифланган Аҳмад Йессвий, Суфий Оллоев, Сулаймон Боғирий, «Темурнома», «Темур тузуқ», «Темурнома», «Темур тузуқ», «Темурнома» ва бурдик. Юз бурдигу ҳайратдан қотдик: ана ҳўкмет, ана майналик, ана фозиллик! Биз бўлсак, уларга дидактик, диний талвасани шартта босиб юборибми.

Шу ҳақиқатлар юзага чиқишида барча адибларимиз омузунча тер тўкмадиларми! Агар раҳмат айтадиган бўлсак, дастлаб шу учун раҳмат айтишимиз керак бўлади.

Янгликка ташна ўқувчилар Одиля Ёқубовнинг «Ой-қушлар, оппон қушлар», Саид Аҳмадининг «Жий-житлик», Худойберди Тухтабоевнинг «Мунгли кўзлар», Эрин Самандарнинг «Дарёсини йўқотган қирғон», Шукруллонинг «Нафасиз кўмилганлар» сингари романларини

жоиллашган ўнча тугмачининг ҳар бири босилганда унинг учини қозога тегиши билан атир, гул, қўлулунга, арпабодиди, ялғиз ва бошқа қидлар таралади. Ниҳоятда илгичка стержинли ва кенг қорлусли патқалам контрабандистлар учун валюта сақлаш учун хизмат қилади. Коллекцияда шунингдек, Индира Ганди, Диего Марадона, Брюс Ли ва бошқалар фойдаланган патқаламлар ҳам бор.

Бундай иш билан 1972 йилдан бери шуғулланиб келатган И. Данот ҳар ойда салкам 250 рублиялик юз хилга яқин янги патқаламларни сотиб олади. Унинг муқаддас ораси аъзу қурулларининг энг қадимги замоналардан бизнинг кўларимизга бўлғай патқаламлар мажмуесини яраттидир.

ЭНГ ИССИҚ ЙИЛ

● 1990 йил об-ҳавонини ўлчаш станциялари берло этилган даврдан бери энг иссиқ келган йил деб ҳисобланмоқда. Бундай станциялар эса тахминан бир ярм асрдан бўйи ҳар кун об-ҳавонини ўлчайдилар. Ўтган йили ўртача йиллик ҳарорат даражаси шу вақтгача рекорд деб ҳисоблаб келинган 1988 йилдагидан ҳам Цельсий бўйича 0,65 градуса ошиб кетди. Умуман ол-

● ФУТБОЛ

МАТОНАТЛИЛАР БАҲСИ

ТОШКЕНТДА НОГИРОНЛАР ЎРТАСИДА ФУТБОЛ БУЙИЧА ЖАҲОН КУБОГИ МУСОБАҚАЛАРИ БОШЛАНДИ

БУНДАН бир неча йил муқадддан Тошкентда ноғиронлардан иборат футбол командаси тузилганида кўпчилик ҳайратга тушган эди. «Қандай қилиб, кимлар билан ўйнашди?» ноиб саволлар ўз-ўзидан ёғилаверди. Бироқ, ер юзидан урушлар ва фахтсиз ҳодисалар шу таҳдиди давом этаверса, кўлтиқтайдилар ўртасида спорт мусобақалари

ўтказиш мумкинлиги ҳам исботланди.

Дастлаб бундай командалар иккита эди: Америка Қўшма Штатларининг Сизел шаҳрида ҳамда Тошкентда. Бу икки шаҳар биродарлашгани туфайли фақат расмий учрашувлар эмас, ҳаваскор спортчилар даражасида ҳам тез-тез дийдор кўришиш инмониати яратилди. Секин-аста дунянинг

ганда ўн йилликда ҳарорат бутун ҳароратини ўлчаш бошланган даврдан бери энг баланд бўлди. Олимлар бу парник самараси оқибатининг бошланиши, деб ҳисобламоқдалар.

Муҳаррир уринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб уринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ ҳўжалиги — 325647; сановат, қурилиш — 325558; маданият — 325787; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш ва бухгалтерия — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.